

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ТУРИЗМ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський) рівень

Спеціальність: 242 Туризм

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування

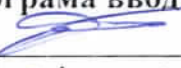
Освітня кваліфікація: магістр з туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова Вченої ради

 / Віталій ДЕМ'ЯНЧУК /
(протокол № 8 від « 29 » 04 2021 р.)

Освітня програма вводиться в дію з _____ 2021 р.

Ректор  / Віталій ДЕМ'ЯНЧУК /
(наказ № 34/ф від « 29 » 04 2021 р.)

РІВНЕ 2021

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
змін до освітньо-професійної програми

ТУРИЗМ

1. Кафедра: протокол № 9 від « 02 » 04 2021 р.

(висновок, особливі умови за наявності)

Завідувач кафедри О.В. Яроменко Яроменко О. В.

2. Рада факультету: протокол № 9 від « 09 » 04 2021 р.

(висновок, особливі умови за наявності)

Голова ради факультету А.С. Романів Романів А. С.

3. Відділ ліцензування та акредитації:

(висновок, особливі умови за наявності)

Начальник відділу А.П. Гаврілова Гаврілова А. П.

4. Центр забезпечення якості вищої освіти:

(висновок, особливі умови за наявності)

Завідувач центру В.С. Артюшок Артюшок В. С.

5. Навчальна частина:

(висновок, особливі умови за наявності)

Начальник навчальної частини Л.В. Ілюк Ілюк Л. В.

6. Навчально-методична комісія: протокол № 9 від « 16 » 04 2021 р.

(висновок, особливі умови за наявності)

Голова НМК Н.М. Мединська Мединська Н. М.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука у складі:

Миронець Ніна Ростиславівна,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри географії і туризму
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»
(гарант освітньої програми)

Князевич Анна Олександрівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри географії і туризму
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Романів Андрій Степанович,
кандидат географічних наук, доцент,
декан факультету географії, історії та туризму
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Яроменко Оксана Володимирівна,
кандидат географічних наук, доцент,
завідувач кафедри географії і туризму
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Глушкова Тетяна Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри географії і туризму
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри
географії України і туризму Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Божук Тетяна Іванівна

Заступник начальника-начальник відділу туризму
Управління культури і туризму
Рівненської обласної державної адміністрації, заслужений працівник культури
Гаврилова Ярослава Кузьмівна

Директор туристичної агенції «Магазин гарячих путівок» (м. Рівне)
Забужко Наталія Володимирівна

1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 242 «ТУРИЗМ»

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». Природничо-географічний факультет
Ступінь вищої освіти	Магістр
Офіційна назва освітньої програми	Туризм
Освітня кваліфікація	Магістр з туризму
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 6 місяців
Наявність акредитації	Акредитація спеціальності 242 «Туризм» у галузі знань 24 Сфера обслуговування (Рішення АКУ від 2 березня 2017 р. протокол №124) Сертифікат: Серія НІ №1893647
Цикл/рівень	Національна рамка кваліфікацій України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Наявність освітнього ступеня бакалавра, ОКР «Спеціаліст», освітнього ступеня магістра
Мови викладання	Українська мова
Термін дії освітньої програми	До наступного перегляду
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://megu.edu.ua/uk
2 – Мета освітньої програми	
Формування загальних і фахових компетентностей для успішного здійснення організаційно-управлінської, виробничо-технологічної, проектної та інноваційної діяльності у сфері туризму та рекреації, підготовки висококваліфікованого й конкурентоспроможного фахівця з туризму, здатного узагальнювати практику туризму і рекреації, прогнозувати напрями їх розвитку, розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність)	24 Сфера обслуговування. 242 Туризм <i>Об'єкти вивчення:</i> – туризм як суспільний феномен, складна соціо-еколого-економічна система, яка включає об'єкти, явища та процеси географічного, соціокультурного, екологічного, економічного, організаційно-правового змісту, пов'язані з комфортним та безпечним подорожуванням; – туризм як сфера професійної діяльності з: 1) організації та управління туристичним процесом на різних ієрархічних рівнях; 2) дослідження, аналізу та прогнозування напрямів розвитку туристичного ринку, його сегментів, суб'єктів туристичної діяльності. <i>Теоретичний зміст предметної області ґрунтується на:</i> - основних поняттях: туризм як суспільний феномен; профілі туристичної діяльності (економічна, управлінська, громадська, освітня, наукова); інноваційний туристичний продукт і інновації

	в туризмі; організація та управління суб'єктами індустрії туризму; моніторинг ринку туристичних послуг; геопросторова організація туристичного процесу; міжнародний туристичний бізнес і логістика; сталий туризм і соціально відповідальний бізнес; управління якістю туристичних послуг; управління проектами в туризмі; управління регіональним розвитком туризму; туризмологія - концепціях: 1) гуманістична, патріотично-виховна; 2) мультикультурна, національної ідентичності; 3) глобалізації та глокалізації туризму; 4) геоторіальності туризму, геопросторової організації туристичного процесу; 5) сталого туризму задля розвитку; 6) гео економічна; 7) інформаційно-технологічна; 8) соціально відповідального бізнесу; 9) сервісна; 10) інноваційного розвитку - принципах, які визначають закономірності підготовки фахівців: студентоцентричний, компетентнісно-орієнтований, науковості, інноваційно-інформаційний, теоретико-прогностичний, мультидисциплінарний, лінгвокомунікативний, проблемно-орієнтований, практико-орієнтований, самореалізації особистості студента
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна
Основний фокус освітньої програми	Загальна вища освіта другого (магістерського) рівня в галузі 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм». Ключові слова: туризм, рекреаційно-туристична діяльність, туристичний ринок, управління програмами, інноваційні технології в туризмі, регіон
Особливості програми	Практична підготовка здобувачів вищої освіти передбачає успішне здійснення організації рекреаційно-туристичної діяльності на рівні регіону, оцінки кон'юнктури туристичного ринку, управління програмами в галузі туризму та їх ризиками з урахуванням поступової інтеграції України з країнами Європейського Союзу.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Сфера діяльності випускників: сфера туризму. Національний класифікатор України. Класифікатор професій: ДК 003:2010
Подальше навчання	Право навчання за програмою третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти, підвищення кваліфікації. Академічна мобільність.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Викладання та навчання здійснюється на засадах студентоцентрованого, компетентнісно-орієнтованого, проблемно-орієнтованого та міждисциплінарного підходів. Викладання проводиться з використанням інтерактивних методів навчання у вигляді лекційних, практичних та семінарських занять, самостійної роботи, практик, підготовки кваліфікаційної роботи, консультацій з викладачами та фахівцями сфери рекреації, туризму тощо.
Оцінювання	Поточне усне та письмове оцінювання, тестовий контроль,

	презентація робіт, захист есе, проектів, звітів із практик, підсумковий контроль (екзамени, заліки), публічний захист кваліфікаційної роботи
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність ставити та успішно вирішувати на достатньому професійному рівні науково-дослідницькі та практичні завдання, узагальнювати практику туризму і рекреації, прогнозувати напрями їх розвитку, розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму та рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку. ЗК-2. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності. ЗК-3. Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі. ЗК-4. Вільне володіння та здатність спілкуватися діловою англійською та іншою (іншими) іноземною (ними) мовою (мовами) в професійній діяльності. ЗК-5. Уміння спілкуватися з експертами інших сфер діяльності по актуальних проблемах розвитку туризму і рекреації. ЗК-6. Уміння розробляти проекти та управляти ними. ЗК-7. Дух підприємництва, креативність, бажання досягти успіху і самореалізовуватися. ЗК-8. Здатність до time-менеджменту. ЗК-9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК-10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК-1. Здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології туризму та рекреації (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності. СК-2. Здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації. СК-3. Здатність аналізувати геопросторову організацію туристичного процесу і проектувати її розвиток на засадах сталості. СК-4. Розуміння завдань національної та регіональної туристичної політики та механізмів регулювання туристичної діяльності. СК-5. Здатність використовувати теорію і методи інноваційно-інформаційного розвитку на різних рівнях управління. СК-6. Здатність до організації туристичної діяльності на рівні регіону, в туристичній дестинації, туристичному підприємстві. СК-7. Здатність розробляти та сприяти упровадженню регіональних програм розвитку сталого туризму. СК-8. Здатність упроваджувати в практику міжнародний досвід рекреаційно-туристичної діяльності. СК-9. Розуміння механізмів взаємодії суб'єктів світового та національного туристичного ринків і положень соціально-відповідального бізнесу в туризмі та рекреації. СК-10. Здатність управляти ризиками в туризмі.

	СК-11. Здатність до управління інформацією. СК-12. Здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку. СК-13. Здатність до визначення стратегічних завдань у розвитку туристичного бізнесу. СК-14. Здатність до соціальної та академічної мобільності в сфері туристичної діяльності .
7 – Програмні результати навчання	
Когнітивна (пізнавальна сфера)	ПРН-1. Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації. ПРН-2. Здатність розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують туризмологію. ПРН-3. Здатність використовувати інформаційно-інноваційні методи і технології в сфері туризму. ПРН-4. Знання закономірностей, принципів та механізмів функціонування туристичного ринку. ПРН-5. Здатність оцінювати кон'юнктуру туристичного ринку, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності в сфері рекреації і туризму. ПРН-6. Здатність здійснювати управління підприємством індустрії туризму та рекреації. ПРН-7. Здатність розробляти та реалізовувати проекти в сфері рекреації, туризму, гостинності.
Афективна (емоційна) сфера	ПРН-8. Вільно володіти державною мовою і використовувати її в професійній діяльності ПРН-9. Практикувати використання іноземних (ної) мов (мови) у професійній діяльності ПРН-10. Діяти у полікультурному середовищі ПРН-11. Використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати запровадження методів комунікативного менеджменту в практику діяльності суб'єктів туристичного бізнесу
Психомоторна сфера	ПРН-12. Демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень ПРН-13. Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування ПРН-14. Нести відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики ПРН-15. Демонструвати здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися упродовж життя ПРН-16. Ініціювати інноваційні комплексні проекти, проявляти лідерство під час їх реалізації
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Реалізація програми забезпечується висококваліфікованими фахівцями, які мають досвід науково-дослідної, навчально-методичної та практичної роботи за спеціальністю 242«Туризм» та відповідно до вимог Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти (постанова КМУ від 30.12.2015 р.

	№1187).
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення відповідає вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти (навчальні корпуси, гуртожитки, тематичні кабінети, бібліотека, комп'ютерні класи, мультимедійне обладнання, спортивний зал, басейн).
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення відповідає вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти (наявність у бібліотеці університету періодичних видань відповідного або спорідненого профілю, наявність офіційного веб-сайту закладу освіти; наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з дисциплін навчального плану).
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Індивідуальна академічна мобільність реалізується у рамках міжуніверситетських договорів про встановлення науково-освітніх відносин для задоволення потреб розвитку освіти і науки
Міжнародна кредитна мобільність	Університет Яноша Кодолані (Угорщина), Університет Ніредьхазу (Угорщина), Вища школа суспільно-природничих наук імені Вінцента Поля (Польща), Краківська Академія імені Анджея Фрича Моджевського (Польща), Grassroots university (Канада).
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Згідно з ліцензією передбачається підготовка іноземців та осіб без громадянства

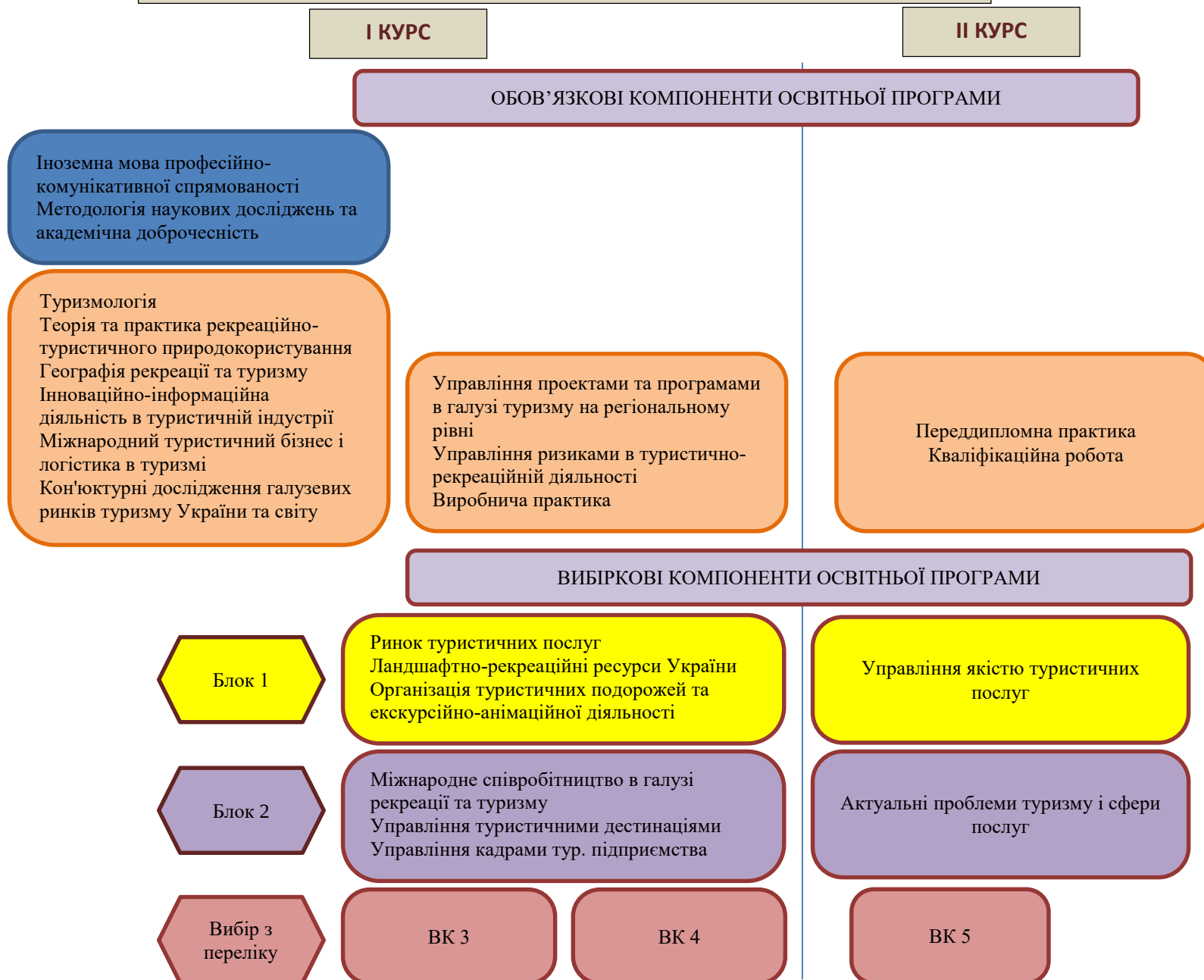
2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

2.1. Перелік компонент ОПП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОПП			
ОК 1	Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність	3	залік
ОК 2	Іноземна мова професійно-комунікативної спрямованості	3	екзамен
ОК 3	Кваліфікаційна робота	15	екзамен
ОК 4	Виробнича практика	6	залік
ОК 5	Переддипломна практика	9	залік
ОК 6	Туризмологія	4	екзамен
ОК 7	Теорія та практика рекреаційно-туристичного природокористування	4	екзамен
ОК 8	Географія рекреації та туризму	4	екзамен
ОК 9	Інноваційно-інформаційна діяльність в туристичній індустрії	4	залік
ОК 10	Міжнародний туристичний бізнес і логістика в туризмі	4	залік
ОК 11	Кон'юктурні дослідження галузевих ринків туризму України та світу	4	залік
ОК 12	Управління проектами та програмами в галузі туризму на регіональному рівні	4	екзамен
ОК 13	Управління ризиками в туристично- рекреаційній діяльності	3	екзамен
Загальний обсяг обов'язкових компонент		67	
Вибіркові компоненти ОПП			
Вибір за блоками			
Вибірковий блок 1			
ВК 1.1	Ринок туристичних послуг	4	залік
ВК 1.2	Ландшафтно-рекреаційні ресурси України	4	екзамен
ВК 1.3	Організація туристичних подорожей та екскурсійно-анімаційної діяльності	3	залік
ВК 1.4	Управління якістю туристичних послуг	3	екзамен
Вибірковий блок 2			
ВК 2.1	Міжнародне співробітництво в галузі рекреації та туризму	4	залік
ВК 2.2	Управління туристичними дистанціями	4	екзамен
ВК 2.3	Управління кадрами туристичного підприємства	3	залік
ВК 2.4	Актуальні проблеми туризму і сфери послуг	3	екзамен
Вибір з переліку (студент обирає дисципліну з переліку)			
ВК 3	Дисципліна на вибір 2 семестру	3	залік
ВК 4	Дисципліна на вибір 2 семестру	3	залік
ВК 5	Дисципліна на вибір 3 семестру	3	залік
Загальний обсяг вибірових компонент		23	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90	

2.2. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ОПП «ТУРИЗМ»

Структурно-логічна схема підготовки магістра зі спеціальності 242 «Туризм»



3. ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня магістра спеціальності 242 «Туризм» проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи. Завершується видачею документу встановленого зразка про присудження ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації: «Магістр з туризму».

У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.

Кваліфікаційна робота оприлюднюється у репозитарії університету.

Атестація здійснюється відкрито та публічно.

4. МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

	Обов'язкові компоненти ОПП												
	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13
ЗК-1						•		•					
ЗК-2	•		•				•		•	•			•
ЗК-3		•		•	•			•			•		
ЗК-4		•											
ЗК-5		•				•	•						
ЗК-6												•	
ЗК-7				•	•				•			•	
ЗК-8				•	•				•		•	•	
ЗК-9				•	•								
ЗК-10				•	•								
СК-1	•		•			•		•					•
СК-2	•		•										
СК-3			•			•	•	•					
СК-4												•	
СК-5									•				
СК-6			•	•	•							•	•
СК-7							•					•	
СК-8		•						•		•	•		
СК-9						•				•	•		•
СК-10							•			•			•
СК-11			•						•				
СК-12										•	•		
СК-13					•						•	•	
СК-14		•								•			

**5. МАТРИЦЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (ПРН)
ВІДПОВІДНИМИ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ**

	Обов'язкові компоненти ОПП												
	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13
ПРН-1	•		•			•	•						
ПРН-2						•		•					
ПРН-3			•						•			•	
ПРН-4						•		•			•		•
ПРН-5			•	•	•		•			•	•		
ПРН-6				•	•					•		•	•
ПРН-7			•				•		•			•	
ПРН-8				•	•								
ПРН-9		•		•	•								
ПРН-10		•				•		•		•			
ПРН-11					•	•			•		•		
ПРН-12	•		•	•	•							•	•
ПРН-13						•	•	•		•	•		•
ПРН-14				•	•								•
ПРН-15				•	•							•	
ПРН-16			•						•			•	

6. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];

Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» – [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];

- Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>];

- Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12. 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>]

- Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>];

- Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010 [Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>];

- Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010 ДК 003:2010 [Режим доступу: <http://www.dk003.com>].

Інші рекомендовані джерела

- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ESG_2015.pdf];

- International Standard Classification of Education (ISCED 2011): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>];

- ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>].

- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 № 3);

- Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf];

- Національний освітній глосарій: вища освіта [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf];

- Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf];

- Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide-2015_Ukrainian.pdf].

- EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning [Режим доступу: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-efq/files/brochexp_en.pdf];

QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area [Режим доступу: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>];

- Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти [Режим доступу: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>];

- TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів [Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>]